

článek společenské struktury, jakým je sociálně ekonomické zřízení. Nepřiklání se přitom k žádné alternativě dalšího vývoje rodiny diskutované v soudobé buržoazní sociologii: monogamní svazek muže a ženy kontra různé druhy soužití.

Autor vyjadřuje svůj názor na obecné tendence vývoje rodiny a rodinných vztahů (s. 347–349). Vyslovuje prognózu, že se v nejbližší budoucnosti bude zvyšovat počet uzavíraných manželství, že se budou sbližovat ukazatele porodnosti v různých oblastech země a že se bude stabilizovat rodina s průměrným počtem 2–2,5 dětí. Dále bude pokračovat tendence k vytváření nukleární rodiny, bude se zvyšovat integrace a sociální způsobilost rodiny, její úloha při formování mladé generace, bude se snižovat rozvodovost v důsledku lepší připravenosti mládeže na manželství a serióznějšího vztahu k volbě životního partnera atd.

Sovětský čtenář získal velmi užitečnou knihu, jejíž vědecké teze a závěry vytvořené na základě provedených výzkumů a pozornosti mají velký teoretický i praktický význam pro řešení složitých otázek manželství a rodiny.

Vasil Ljubčenko

Deset let symposií o mládeži v Primorsku

Ve dnech 22.—26. září 1980 se v mezinárodním mládežnickém táboře Jiřího Dimitrova v bulharském Primorsku konalo mezinárodní symposium věnované problematice mládeže. V tomto roce, který završil již desetiletou tradici, bylo jednání věnováno problematice mravní výchovy mladé generace. V průběhu uplynulých deseti let byly projednány nejrůznější teoretické, metodologické i praktické otázky sociálního výzkumu mládeže. Namátkou je možné uvést následující témata: *Využití výsledků sociologických výzkumů mládeže v praxi*, *Anketní a neanketní metody sociologických výzkumů mládeže*, *Základní proměnné empirického výzkumu mládeže*, *Sociální aktivity mládeže*, *Realizace mládeže a využití výsledků empirického zkoumání mládeže v sociální praxi* apod.

Symposium *Primorsko 80* bylo charakterizováno především snahou pořadatelů, ale i všech účastníků, využít získané poznatky z vědecké práce v uplynulém období pro řešení těch problémů, které se v oblasti mladé generace jeví jako nejaktuálnější, které jako nejaktuálnější jsou kvalifikovány v nejrůznějších dokumentech komunistických stran a státních orgánů socialistických zemí.

Sama volba tématu byla organizátory zdůvodněna tak, že mravní výchova — ve zvláště úzké součinnosti s výchovou společensko-politickou — je nesporně završením celého komplexu jednotlivých složek a fází výchovného procesu. Jako taková je ukazatelem efektivity jak cílevědomých, tak i spontánních výchovných vlivů. Rozpracování těchto problémů, vědecká diskuse a konfrontace jednotlivých poznatků je jedním z nezbytných předpokladů dalšího zefektivňování práce v oblasti výchovy mladé generace.

Dosavadní dobré zkušenosti z primorských konferencí se projeví v racionální organizaci jednání, umožňující větší sevřenost a tematickou homogennost diskutovaných problémových okruhů. Na rozdíl od předešlých let neprobíhalo jednání v oddělených sekcích, ale pouze v plenárních zasedáních. Kromě toho byly hlavní referáty předem připraveny a publikovány v mezinárodní příloze *Problémy mládeže* č. 21. Tento způsob organizace umožnil autorům hlavních referátů, mezi nimiž byl P. E. Mitev, V. T. Lisovskij, V. Friedrich, M. Ch. Titma a další, zdůraznit pouze nejdůležitější závěry svého zkoumání a hlavní pozornost i časové kapacity věnovat diskusi k daným tématům. Od extenzivního systému přednášení jednotlivých referátů v podobě jakési řady „monologů“ se přešlo k intenzivnímu systému živé diskuse, rozšiřující pohled na otázky obsažené v hlavních referátech.

Po úvodním projevu prof. K. Vasileva bylo pracovní jednání zahájeno ředitelem hostelského *Ústavu vědeckého výzkumu mládeže* s. P. E. Mitevem, který se zaměřil pouze na nejpodstatnější myšlenky svého referátu. Zdůraznil nezbytnost zkoumání objektivních podmínek, obecných determinant výchovného působení, mezi něž patří především určení specifických životních cyklů, jimž mladí lidé ve svém ontogenetickém vývoji procházejí. Zabýval se pozitivními, ale i některými negativními rysy procesu formování mravního profilu mladé generace, tak jak se jeví na základě empirického zkoumání. Diskuse k referátu se zaměřila především na konkretizaci jednotlivých charakteristik mládeže a na konkretizaci myšlenek o objektivní podmíněnosti výchovného procesu. Diskuse k tomuto tématu nebyla vlastně ohraničena prvním jednacím dnem; vracela se k němu naprostá většina vystupujících a diskutujících v průběhu celého symposia.

Z ostatních vysoce podnětných a závažných referátů za zvláštní zmínku stojí referát V. T. Lisovského *Všestranný rozvoj osobnosti — nejzávažnější aspekt mravního profilu mládeže*, který byl zaslán a pořadatelé opublikován, referát J. Ožegova, N. Blinova a N. Slepčova *Formování aktivní životní pozice — nejzávažnější úkol mravní výchovy mládeže*, přednesený prof. Ožegovem, referát V. Friedricha a H. Müllera, *Formování socialistické životní orientace mládeže*, přednesený H. Müllerem, zasláný a publikovaný referát M. Ch. Titmy *Metodologické problémy zkoumání mravního profilu mládeže* atd. Velmi podnětná byla i vystoupení V. Šubkina a B. Grušina.